

Stavka za konec neenake obravnave

Stavke javnega sektorja prejšnji teden, s katerim je 16 sindikatov javnega sektorja, povezanih v pogajalsko skupino reprezentativnih sindikatov javnega sektorja, zahtevalo odpravo plačnih anomalij, odpravljanje varčevalnih ukrepov in konec neenake obravnave, se je udeležilo 30 tisoč delavcev javnega sektorja. Protesta pred vladno palačo pet čez dvanajsto pa se je udeležilo med štiri in pet tisoč ljudi, so sporočili organizatorji.

Osrednji dogodek celodnevne opozorilne stavke javnega sektorja je bil shod stavkajočih pred vladno palačo pet čez dvanajsto uro. Protestniki so se stekali iz različnih smeri, v večjih skupinah so se zbirali na ploščadi pred državnim zborom, pred Univerzitetnim kliničnim centrom, Univerzo v Ljubljani in Domom sindikatov. Raznobarvne čepice in drugovrstno sindikalno opremo z obveznimi transparenti se je sončno sredo dalo videti marsikje po središču prestolnice, najbolj očitno in glasno pa na polni Gregorčičevi ulici med predsedniško palačo in vladnim poslopjem. Vidni so bili napisi »Dostojno delo, dostojna plača«, »Koprivnikar, odstopi«, »Za drobiž čuvamo morilce«, »V zdravstvu vsi enakopravni, vendar ne enakovredni«, »Slovenija je v Evropi, naše plače žal ne«, pa tudi bolj humorni »Ne jamram, stavkam« in »Ne morete me pretentati, delam v vrtcu«.

Protest je povezovalc **Radoš Bolčina** prvak

Skupne stavkovne zahteve koordinacije stavkovnih odborov pogajalske skupine (posamezni sindikati so tem praviloma dodali tudi za svoje dejavnosti specifične):

1. v okviru enotnega plačnega sistema takojšnja in hkratna odprava preostalih anomalij pri vrednotenju delovnih mest nad 26. plačnim razredom in anomalij, nastalih zaradi spremenjenega vrednotenja zdravniških delovnih mest, z dvigom plačnih razredov delovnih mest nad 26. plačnim razredom za 3 do 4 plačne razrede v skladu s predlogom, ki ga je dne 29. novembra 2017 podala pogajalska skupina reprezentativnih sindikatov javnega sektorja,
2. dvig plačnih razredov delovnih mest do vključno 26. plačnega razreda za dodatna 2 plačna razreda,
3. takojšen začetek odpravljanja še preostalih varčevalnih ukrepov, vključno z odpravo 8-odstotnega znižanja vrednosti plačnih razredov po zakonu za uravnoteženje javnih financ iz leta 2012,
4. zagotovitev sredstev za izplačilo plač iz predhodnih točk v celotni višini,
5. plačilo stavke.

Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica in predsednik tamkajšnje podružnice sindikata Glosa, Sindikata kulture in narave Slovenije, začel s pozdravom »delavkam in delavcem« in nadaljeval z delavsko himno Internacionalo. Pri svojem navdihujočem delu si je pomagal s kritičnimi mislimi ter socialno buditeljskimi zapisi naših velikih literatov Srečka Kosovela, Ivana Cankarja in Simona Gregorčiča, ob tem vzbudil pozornost navzočih ter za to požel odobravanje mnogih.

Včeraj smo prosili, danes zahtevamo, jutri bomo vzeli

Protestnike je pozdravil tudi **Josef Krejbych**, sekretar Evropske federacije sindikatov javnih storitev (EPSU) – kratek intervju z njim smo opravili v tiskovnem središču stavkajočih pred protestom in ga bomo

objavili v eni prihodnjih števil. Prenesel je podporo generalnega sekretarja EPSU Jana Willema Goudriaana in slovensko vlado pozval k modrosti, kakršno je npr. pokazala češka vlada, ki je javnemu sektorju plače že dvignila na predkrizno raven. Osem milijonsko članstvo EPSU podpira ak-

Stavkali oz. protestirali so Sindikat državnih organov Slovenije, Sindikat veterinarjev Slovenije, Sindikat delavcev v vzgoji, izobraževalni in raziskovalni dejavnosti, Sindikat kulture in narave Slovenije Glosa, Sindikat carinikov Slovenije, Sindikat farmacevtov Slovenije – Sifarm, Sindikati v zdravstvu Slovenije – Pergam, Sindikat vladne agencije Slovenije – Svas, Sindikat slovenskih diplomatov, Sindikat laboratorijske medicine Slovenije – Silmes, Sindikat novinarjev Slovenije, Sindikat centrov za socialno delo – Since 07, Sindikat sevalcev Slovenije, Sindikat pravnikov v pravosodju Slovenije, KNSS Neodvisnost, Visokošolski sindikat Slovenije, Sindikat ministrstva za obrambo, Sindikat finančno-računovodskih uslužbencev plačne skupine J, Sindikat socialnega zavarovanja, Sindikat poklicnega gasilstva Slovenije, Sindikat zdravstva in socialnega skrbstva.

Stavkajoči sindikati, odločeni ohraniti enotni plačni sistem, vlado stalno opozarjajo, da je s separatnimi dogovori, zlasti z zdravniki, posegla v enotni plačni sistem, porušila ravnotežja in primerljivost med poklici, dejavnostmi in plačnimi razredi.

tivnosti v slovenskem javnem sektorju, je poudaril in pozval k enotnosti, ki vedno daje boljše rezultate.

Predsednica ZSSS **Lidija Jerkič** je pohvalila številčnost protestnikov in poudarila, da je stavka pravica in dolžnost odzvati se na poziv organizacije, »ko pogajanja niso več mogoča«. Vladna stran je tudi tokrat skušala prikazati upor kot nerazumen in delavska pričakovanja za pretirana, a je zlasti sama pokazala nerazsodnost in podcenjevanje sindikatov. Hkrati pa za bogate ima in jim daje, za druge, manj plačane, ki so se tudi tokrat zbrali na ulicah, pa ne: »Vlada sporoča, da za bogate ima, za vas pa ne.« »Vaše zahteve so upravičene, vrniti je treba, kar se je vzelo, in izpolniti je treba že sklenjene dogovore in upravičeno to pričakujejo tudi v zasebnem sektorju. Današnja stavka ni boj elit za boljši položaj, je boj dela nas za boljši položaj vseh nas,« je dejala Jerkičeva in ponovila, da ZSSS podpira vsak delavski boj za dostojno delo in dostojno plačilo. »Včeraj smo prosili, danes zahtevamo, jutri bomo vzeli,« je svoj nagovor hrupnih protestnikov zaključila predsednica ZSSS.

Množica je besede nastopajočih večkrat pospremila z glasnim odobravanjem, vladi pa nekajkrat namenila vzklike »Lopovi, lopovi«.

Stavkali so v visokem šolstvu in otroškem varstvu, v upravnih enotah, centrih za socialno delo, v finančni, geodetski in veterinarski upravi, na Radioteleviziji Slovenija, pa tudi v državnem zboru, knjižnicah, gledališčih, muzejih ter v lekarnah in delih zdravstva. Stavkajoči so poskrbeli za z zakonom določena nujna dela oz. opravila. Sindikat ministrstva za obrambo je svoje člane pozval, naj vzamejo dan dopusta in se udeležijo shoda, saj jim zakonodaja prepo-veduje stavkati.

Elite motijo tisti, ki delajo

»Jaz vas slišim, vlada pa ne,« je glasnim protestni-

da bi jih vrnili tistim, ki so jim plače leta 2012 vzeli so varčevalnimi ukrepi. Besede Jakopičeve »vzeli so vam

kom sporočila **Ana Jakopič**. Po njenem je namen protesta prav ta, da vlada sliši in vidi, kaj ji imajo protestniki povedati. Sadove dela delavk in delavcev v javnem sektorju čutijo, a jih delijo elitam, namesto

eno plačo na letni ravni« so zbrani potrdili z vzkliki »Lopovi, lopovi«, na njeno vprašanje, ali imajo zaradi varčevalnih ukrepov boljše življenje, pa so odgovorili z glasnim »Ne«. Osem odstotkov, ki pripadajo

meni govornica. Omenila je še vojake, ki varujejo družbo, in dodala, da ne slišijo niti vzgoje in izobraževanja, čeprav to skrbi, da bo ljudstvo jutri ne le boljše izobraženo, ampak razmišljalo s svojo glavo. Po njenem pozabljajo tudi na delo vzgojiteljic in njihovih pomočnic, ki skrbijo za to, da lahko starši njihovih otrok delajo in prispevajo za blagor družbe in kapitala, pa na to, da delavke in delavci v javnem sektorju skrbijo za »socialno te družbe«, »ko delodajalci izmozgajo človeka, lahko pride k vam se zdraviti, k vam po socialno podporo in po toplo besedo«, je poudarila Jakopičeva in dodala, da poskrbijo za to, da »socialna država

[8] stavka javnega sektorja

ni le črka na papirju, ki se imenuje ustava Republike Slovenije. Elite po njenem motijo tudi davki, najraje bi, da Fursa ne bi bilo in da bi lahko obdržale, kar so pokradle. Po mnenju Jakopičeve za kriminalce v zaporih poskrbijo odlično, za tiste, ki delajo v zaporih, pa ne.

Jakopičeva je končala z besedami, da je v slogi moč in da skupaj »zmoremo bistveno več«, vladi pa sporočila: »Tukaj smo, ne boste nas preslišali in našega denarja ne boste dajali elitam, medtem ko tisti z minimalno plačo in tisti nekaj nad pošteno delate, zato da bi lahko imeli tudi pošteno življenje.«

Za enako obravnavo

Vodja koordinacije stavkovnih odborov **Jakob Počivavšek** je najprej ugotovil, da še veliko več delavk in delavcev, kot jih je pred vlado, stavka na svojih delovnih mestih in podpira na vlado naslovljene stavkovne zahteve.

»Deveto leto varčevalnih ukrepov teče letos. Znižanje plač leta 2012, znižanje plač leta 2013, znižanje ali odvzet regres, znižanje povračila stroškov v zvezi z delom, znižanje premij kolektivnega pokojninskega zavarovanja, ki je bilo uvedeno zato, ker so javni uslužbenci odrekli uskladitve svojih plač, in še bi lahko naštevali. Osem

Stavka bo plačana

Čeprav vladna stran zatrjuje, da delovnega časa med stavko ne bo plačala, je sekretarka Sindikata državnih organov Slovenije **Ana Jakopič**, namestnica vodje pogajalske skupine in vodje koordinacije stavkovnih odborov reprezentativnih sindikatov javnega sektorja, prepričana, da vlada mora stavko plačati, ker je z neaktivnostjo kršila dogovor s sindikati javnega sektorja iz decembra 2016. Vlada se po lanskoletnem podpisu aneksa h kolektivni pogodbi za zdravnike in zobozdravnike z zdravniškim sindikatom Fides ni pravočasno začela pogajati in zavrača pogajanja o odpravi varčevalnih ukrepov Zujfa, zato ne gre za nekakšno interesno stavko, ampak za stavko, s katero skušajo stavkajoči doseči izpolnjevanje z zakonom ali s kolektivno pogodbo priznanih pravic delavcev.

od teh ukrepov je danes še vedno v veljavi, vključno z osem odstotnim znižanjem plač leta 2012,« je naštel Počivavšek in sprožil burno reakcijo stavkajočih, ki so pod okni vladne palače glasno vzklikali: »Lopovi, lopovi.«

Za več kot dve milijardi evrov in pol je bila po Počivavškovih besedah znižana javna poraba. S stisnjenimi zobmi so javni uslužbenci sprejeli te ukrepe v dobri veri, da se bodo po koncu krize pravice vrnile na prejšnjo raven. Čeprav je že peto leto gospodarska

rast, to ni dovolj, da bi se bila vlada pripravljena pogovarjati o vrnitvi pravic, je poudaril govornik.

Vlada se je leta 2016 zavezala k dogovoru, a ga ni pripravljena sprejeti. Še več, minister Koprivnikar pravi, da osem odstotno znižanje plač iz leta 2012 ni bil varčevalni ukrep, ampak da je bilo to kompenzirano z drugačnimi uvrstitvami in da so se plače najbolj znižale ravnateljem in direktorjem, je bil jasen Počivavšek.

S sklepanjem separatnih dogovorov je vlada pov-

Vlada je nekaj ur po koncu protesta pod svojimi okni ponovila, da stavke sindikatov javnega sektorja niso upravičene, saj se je masa za plače v javnem sektorju v zadnjih dveh letih povečala za več kot desetino (za nekaj več od 300 milijonov evrov), povprečna plača za sedem odstotkov, plače javnega sektorja pa že nekaj let rastejo hitreje od plač zasebnega sektorja. Stavkovne zahteve, skupaj po vladnih zadnjih izračunih le deset milijonov manj od milijarde evrov, sicer pa okoli 450 milijonov le za v sredo stavkajočo skupino, absolutno presegajo javnofinančne zmožnosti države, so še opozorili in poudarili svojo zavezanost dialogu in enotnim pogajanjem (ob tem pa se pogosto in še vedno pogajajo ločeno). Hkrati je vlada zatrjila, da zaradi interesne narave sredine stavke ni zakonske osnove za plačilo stavke. »Vlada dr. Mira Cerarja – kljub temu, da smo po prepričanju mnogih že v predvolilnem obdobju – ne pristaja na sprejemanje zavez, ki bi bile kakorkoli škodljive za državo in državljane,« so v vladni palači zaključili svoj odziv.

V sredo pa so se pogajalci srečali prvič po stavki. Sindikati pričakujejo bolj resno obravnavo, sicer bodo zaostriili stavkovne aktivnosti.

zročila nove anomalije. O njih bi se morala pogajati, pa zavlačuje. Počivavšek je pojasnil, da je vlada za tri do sedem plačnih razredov zvišala plače zdravnikom, do pet plačnih razredov direktorjem in ravnateljem. »Ne zahtevamo nič drugega kot to, da sedaj enako obravnava tudi druge. Ne pristajamo na to, da v enotnem plačnem sistemu dobivajo samo eni, za ostale pa zmanjka posluha in denarja,« je poudaril osrednji govornik.

Po mnenju Počivavška so besede vlade, da si prizadeva za ohranjanje enotnega plačnega sistema, prazne. Za plače šest tisoč zdravnikov je vlada namenila 15 milijonov, devet za 2500 direktorjev in ravnateljev, vsem drugim javnim uslužbencem skupaj pa ponuja le 16 milijonov. To niso enotna plačna razmerja, niti enoten plačni sistem, meni vodja stavkovnih odborov.

Vlada ravna nesistemske, netaktne in nepremišljene, in stavke so posledica tega. Po besedah Počivavška vlada tišči glavo v pesek. Da dela neodgovorno, priča tudi podatek, da so bile nekatere anomalije na delovnih mestih do 26. plačnega razreda odpravljene šele julija lani, čeprav je bil že leta 2009 sklenjen prvi dogovor, s katerim se je vlada zavezala, da bo to storila. Danes vlada zavrača, da bo tem ljudem še dodala kakšen plačni razred zaradi porušenih razmerij do zdravnikov, je poudaril govornik.

»Danes smo tukaj zato, da vladi jasno in odločno

»Predrage delavke in delavci«

»Edina pot je pot ljudstva, brezobziren boj, dokler ne pade poslednja barikada, dokler ni dosežen poslednji cilj! Boj za popolno socialno in politično osvobojenje – zakaj brez socialne in politične svobode je nemogoča kulturna svoboda. Dokler bo ljudstvo suženj družbe, suženj tega anonimnega naroda – dotlej bo tlačanila, dotlej bo brezpravna in ponižana tudi duševna kultura. Boj za osvobojenje ljudstva je kulturni boj – in kdor ta boj obrekuje, kdor mu podstavlja nečiste cilje, je sovražnik ljudstva in sovražnik kulture.«

Ivan Cankar, Slovensko ljudstvo in slovenska kultura

»Že pride, že!
Pač vaš in naš napoči dan:
vam bogatinom
in nam, trpljenja sinom.
Vaš dan grozan bo in strašan,
naš dan pa srečen in krasan:
pravica bode obveljala!
Vas truma je le mala,
a mi smo broj nešteti.
Le delavcem bo v last kdaj svet,
ne vam milijonarjem,
trgovcem le z denarjem –
naš bode svet!
Vas malo, nas je broj nešteti...»

Nek dan se vse obraja:
palača pade – vstane bajta!«

Simon Gregorčič, Delavcem V.

»Jaz, bratje, pa vem za domovino in mi vsi jo slutimo.

Naša domovina je boj za prihodnost; ta domovina je vredna najzlahtnejše krvi in najboljšega življenja. Iz muke trpljenja in suženjstva nešteti milijonov bo vzrasla naša domovina: vsa ta lepa zemlja z vsem svojim neizmernim bogastvom. Tedaj bodo le še grenak in grd spomin te gosposke domovine, na suženjstvu zidane, s krvjo in solzami gnojene, sramota človeštvu, zasmeh pravici ...

Kar so nam siloma vzeli, za kar so nas ogoljufali in opeharili, bomo dobili povrnjeno in poplačano s stoterimi obrestmi!«

Ivan Cankar, Lepa naša domovina

sporočimo, da je čas nenake obravnave javnih uslužbencev minil,« je bil jasen osrednji govornik in poslal jasno sporočilo, da je čas gospodarske rasti tudi čas za višje plače v zasebnem sektorju, kjer je veliko delavcev v času krize izgubilo zaposlitev. Vlada mora po besedah Počivavška sama najti rešitve za pro-

bleme, ki jih je povzročila, prevzeti odgovornost za dogovorjeno in zagotoviti financiranje zanj, spoštovati mora dogovorjeno in ne ponavljati napak, ampak jih popravljati.

»Današnja stavka je enodnevna stavka. Je opozorilna stavka. Je opozorilo, da je treba stavkovne zahteve javnih uslužbencev jemati resno, če si ne želijo zaostrotvanja,« je za konec povedal Počivavšek in zahteval dokončno odpravo varčevalnih ukrepov. Zahvalil se je vsem za množično udeležbo na shodu in za podporo stavkovnim zahtevam javnega sektorja. Vlada mora po njegovem slišati, da bodo delavke in delavci ob njeni ignoranci prišli ponovno in v še večjem številu ter ob bok zahtevam v javnem sektorju postavili še zahteve delavk in delavcev zasebnega sek-

torja. »Takrat bomo vztrajali dlje,« je bil jasen.

Nato je Bončina s Kosovelovim pozivom k poštenosti, odkritosrčnosti in načelnosti ter k zmagi »resnice v kulturnem, humanizmu v gospodarskem in pravičnosti v socialnem življenju« zaokrožil enourni protest, protestniki pa so ga končali s še enim krogom vzklikov »Lopovi, lopovi«. Predsednik državnega zbora Milan Brglez, ki je po protestu sprejel predstavnike skupnega stavkovnega odbora, je obe strani pozval, naj ponovno sedeta za pogajalsko mizo. Predsednik države Borut Pahor pa se je zavzel za sklenitev nekakšnega nacionalnega socialnega pakta.

Besedilo Mojca Matoz in Mirsad Begić; fotografije Mojca Matoz, Mirsad Begić in Tomaž Kšela

